

С. В. Захарченко

Конкурентоспроможність регіонів України та стратегічні аспекти її підвищення (у контексті підходу фахівців IMD-Lausanne)

З'ясовано сутність конкурентоспроможності суб'єктів ринкових відносин. Визначено зміст конкурентоспроможності регіону в національному та міжнародному аспектах. Запропоновано методику її оцінки та аналізу на основі методології фахівців Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD-Lausanne). Дана пофакторна та інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України у міжнародному вимірі. Оцінку одержали такі фактори конкурентоспроможності регіонів, як інфраструктура, ефективність бізнесу, продуктивність економіки та ефективність управління. Для окремих регіонів визначено ключові фактори і субфактори, що визначають рівень їхньої конкурентоспроможності. Обґрунтовано стратегії та організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності регіонів України.

Ключові слова: конкурентоспроможність регіону, фактори конкурентоспроможності регіону (інфраструктура, ефективність бізнесу, продуктивність економіки, ефективність управління), стратегія та організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності регіону.

В умовах прогресуючої глобалізації та поглиблення євроінтеграційних процесів конкурентоспроможність України та її місце у світовому табелі про ранги все більше визначають регіони з високим міжнародним конкурентним статусом.

Зміщення процесу формування конкурентних переваг з національного на субнаціональний рівень ставить перед науковцями завдання щодо його теоретичного осмислення, зокрема виявлення закономірностей впливу регіональних чинників на підвищення конкурентоспроможності країни. У практичній площині стоїть завдання щодо створення ефективного механізму підтримання й нарощування конкурентоспроможності країни через підвищення конкурентоспроможності національних регіонів.

Значний внесок у розробку науково-практичних засад підвищення конкурентоспроможності національних регіонів зробили такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як Л. Антонюк, Б. Асхайм, І. Бегг, І. Брикова, Б. Гардінер, Н. Жилиєва, Р. Камані, Л. Ковальська, Н. Мікула, С. Писаренко, М. Портер, Л. Семів, Р. Фатхутдінов, Л. Шеховцева, Л. Чернюк, Л. Яремко та ін. Узагальнення їхніх і деяких інших підходів до визначення сутності й оцінки конкурентоспроможності регіонів наведено у працях [1, 2 та ін.].

Однак, попри загальний високий рівень наукових розробок з оцінки конкурентоспроможності національних регіонів та механізму її підвищення, у наявності тільки поодинокі розробки, у яких для цього використовуються загальноприйняті методології оцінки конкурентоспроможності країн і їх регіонів, зокрема Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum, WEF – Davos) та Міжнародного інституту розвитку менеджменту (Institute for Management Development, IMD – Lausanne) [3]. Важливий крок у цьому напрямі зробили фахівці українського Фонду «Ефективне управління» (Київ), які за методологію WEF з 2008 р. розпочали давати оцінку рівня конкурентоспроможності регіонів України [4]. Ми ж поставили за мету довести можливість і доцільність застосування для цього методології IMD. Причому завдання стоїть не щодо її «перезавантаження» (застосування за аналогією), а щодо «переформатування» (переосмислення, уточнення тощо), звичайно, з урахуванням наявних напрацювань у цьому напрямі.

Метою статті є розробка теоретико-методологічних основ конкурентоспроможності регіонів у національному і міжнародному вимірі, їх застосування для оцінки й аналізу конкурентних позицій регіонів України за методологією IMD та обґрунтування практичних рекомендацій щодо їх підвищення в умовах поглиблення процесів глобалізації та євроінтеграції.

У процесі дослідження ми виходили з того, що конкурентний потенціал суб'єктів ринку, їх здатність перевершувати конкурентів за базовими характеристиками товарів (ціна, якість тощо), знаходить свій вияв у конкурентоспроможності. Загалом вона характеризує здатність суб'єкта конкуренції відповідати тим вимогам, що їх диктують ринковий та інституціональний механізми й відповідна соціально-економічна модель країни.

До безпосередніх суб'єктів конкуренції зазвичай відносять первинні суб'єкти господарської діяльності (підприємства, фірми, компанії), а до опосередкованих – їх кластерні (галузеві, міжгалузеві, багатогалузеві), муніципальні, регіональні та національні поєднання, взяті з їх географічним та інституційним середовищем.

Розглянувши основні підходи до визначення сутності конкурентоспроможності країн і регіонів, ми дійшли висновку, що найбільш всеохоплюючими є підхід фахівців IMD [1, С. 111]. Спираючись на нього, конкурентоспроможність регіону визначимо як здатність його соціуму, бізнесу і влади перемагати в суперництві з іншими регіонами за залучення і створення нових факторів виробництва, забезпечуючи при цьому конкурентні переваги в економічному розвитку та якості життя населення.

Основними характеристиками конкурентоспроможності країн і регіонів за методологією IMD-Lausanne є такі: продуктивність економіки, ефективність управління, ефективність бізнесу та інфраструктура [3]. Однак теорія конкурент-менеджменту вказує на те, що ці характеристики логічно розглядати в іншому порядку: 1) фактори конкурентоспроможності (інфраструктура); 2) процес формування конкурентних переваг (ефективність бізнесу); 3) конкурентні переваги (продуктивність економіки); 4) управління конкурентоспроможністю (ефективність управління) (рис. 1).

У процесі оцінки та аналізу конкурентоспроможності регіонів України доцільно розмежовувати її національний (у межах України) і міжнародний (у системі країн і регіонів світу) аспекти. Крім того, є сенс розглядати конкурентоспроможність регіонів у вузькому і широкому смислі; у першому випадку, згідно з підходом М. Портера [5], – за продуктивністю економіки, у другому, згідно з методологією IMD [3], – за сукупністю усіх факторів, включаючи й продуктивність економіки.

На основі методичного підходу фахівців IMD була розроблена авторська методика оцінки конкурентоспроможності регіонів, яка включає такі етапи досліджен-

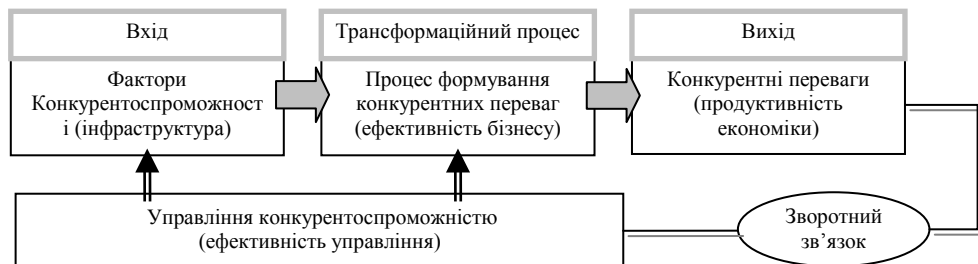

Рис. 1. Інтерпретація конкурентоспроможності регіону за методологією IMD-Lausanne (з позицій теорії конкурент-менеджменту)

Складено автором на основі [3].

ня: 1) аналіз наявних оцінок рівня конкурентоспроможності країни та її регіонів; 2) пофакторна оцінка конкурентоспроможності регіонів; 3) інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів і їх групування (кластеризація); 4) виявлення головних детермінант конкурентоспроможності регіонів; 5) обґрунтування стратегій і пріоритетних напрямів підвищення конкурентоспроможності регіонів; 6) розробка організаційно-економічного механізму підвищення конкурентоспроможності регіонів [1, с. 123-134].

Методика пофакторної оцінки конкурентоспроможності регіонів, згідно з методологією IMD, передбачає поділ (розбивку) кожного з факторів на п'ять субфакторів. Так, фактор інфраструктури (108 індикаторів) поділяється на субфактори базової, технологічної та наукової інфраструктури, стану здоров'я людей і навколишнього середовища, рівня освіти. Фактор ефективності бізнесу (64 індикатори) формується за рахунок субфакторів продуктивності бізнесу, стану ринку праці та фінансів, практики управління, відносин і цінностей. Фактор продуктивності економіки (65 індикаторів) визначається через субфактори стану економіки, міжнародної торгівлі, міжнародних інвестицій, зайнятості та цін. А в оцінку фактора ефективності управління (67 індикаторів) входять такі субфактори, як державні фінанси, податкова політика, інституціональні й соціальні рамки та ділове законодавство [3].

Методика пофакторної оцінки конкурентоспроможності регіонів також передбачає розрізнення індикаторів-стимуляторів і індикаторів-дестимуляторів. Для їх зіставлення використовується процедура нормалізації за Паттерн-методом. Оцінки індикаторів-стимуляторів (KCH_i^+) одержуються на основі співвідношення фактичних (x_i) і максимальних (x_{\max}) значень індикаторів у відсотках (формула 1):

$$KCH_i^+ = \frac{x_i}{x_{\max}} \times 100 \quad (1)$$

Відповідно, оцінки індикаторів-дестимуляторів (KCH_i^-) одержуються за співвідношенням мінімальних (x_{\min}) і фактичних значень індикаторів (у відсотках):

$$KCH_i^- = \frac{x_{\max}}{x_i} \times 100 \quad (2)$$

Для оцінки конкурентоспроможності регіонів країни у міжнародному вимірі (KCM_i) використано процедуру «зважування» i -го індикатора національної конкурентоспроможності регіону (KCH_i) – за співвідношенням значень i -го індикатора певної країни і країни-лідера (D_i), що відображає формула (3):

$$KCM_i = KCH_i \times D_i \quad (3)$$

Методологія IMD була суттєво модифікована в плані заміни частини експертних показників на статистичні як такі, що позбавлені суб'єктивного впливу, та застосування замість розмірних індикаторів (площі, чисельності населення, обсягів виробництва і споживання тощо) – питомих і відносних (у розрахунку на одну особу, у відсотках до більш загальних показників тощо).

Значення агрегованих індексів (для субфакторів і факторів) та інтегрального індексу конкурентоспроможності регіонів країни (KCI) розраховано як просту середню арифметичну з n часткових коефіцієнтів (KC_i) за формулою (4):

$$\overline{KC}_i = \sum_{i=1}^n \frac{KC_i}{n} \quad (4)$$

У результаті були одержані оцінки конкурентоспроможності регіонів України за окремими факторами, субфакторами та індикаторами у 2012 р.¹ При цьому були використані матеріали IMD, Держслужби статистики України та Міжнародного інституту менеджменту (Київ).

Пофакторна оцінка конкурентоспроможності регіонів України за методологією IMD вказує на те, що найвищі показники конкурентоспроможності регіони мають за фактором ефективності бізнесу (39,8% від максимальних значень індикаторів фактора), дещо нижчі – за фактором інфраструктури (34,8%) і найнижчі – за факторами продуктивності економіки (26,2%) та ефективності управління (24,6%) (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень конкурентоспроможності регіонів України за методологією Інституту розвитку менеджменту*

Область	Показники конкурентоспроможності					Ранг регіонів				
	за факторами				загальної	за факторами				за загальною конкурентоспроможністю
	інфраструктури	ефективності бізнесу	продуктивності економіки	ефективності управління		інфраструктури	ефективності бізнесу	продуктивності економіки	ефективності управління	
АР Крим	33,97	38,78	26,60	24,27	30,91	10	9	5	17	10
Вінницька	31,26	36,27	24,59	24,72	29,21	25	23	17	12	22
Волинська	32,39	37,16	24,24	23,89	29,42	16	17	21	21	19
Дніпропетровська	33,74	42,30	26,55	27,07	32,42	11	3	7	2	3
Донецька	33,11	43,34	26,07	26,47	32,25	13	2	10	3	4
Житомирська	33,45	36,50	23,58	23,24	29,19	12	22	24	25	23
Закарпатська	31,72	37,86	23,09	23,01	28,92	23	13	27	27	26
Запорізька	34,44	38,57	25,55	25,23	30,95	6	10	11	10	9
Івано-Франківська	31,00	37,02	25,19	24,39	29,40	26	18	13	14	20
Київська	31,75	41,78	27,00	25,68	31,55	21	4	3	6	6
Кіровоградська	31,84	36,24	26,26	24,11	29,61	19	24	8	20	18
Луганська	30,27	38,31	26,57	25,54	30,17	27	12	6	8	14
Львівська	35,82	38,41	23,80	24,24	30,57	5	11	23	18	12
Миколаївська	34,08	37,23	24,71	24,87	30,22	9	16	15	11	13
Одеська	36,52	40,62	24,59	23,68	31,35	4	6	17	22	7
Полтавська	32,16	38,85	27,64	26,17	31,21	17	8	2	4	8
Рівненська	31,51	37,25	26,21	23,65	29,66	24	15	9	23	17
Сумська	34,11	37,34	26,64	24,58	30,67	8	14	4	13	11
Тернопільська	33,08	35,58	23,37	24,33	29,09	14	27	25	16	24
Харківська	40,21	38,97	25,28	25,54	32,50	2	7	12	8	2
Херсонська	32,03	36,02	23,18	23,18	28,60	18	25	26	26	27
Хмельницька	32,71	35,73	24,32	23,55	29,08	15	26	20	24	25
Черкаська	31,77	36,53	25,06	25,76	29,78	20	21	14	5	16
Чернівецька	34,32	37,01	24,59	24,22	30,04	7	19	17	19	15
Чернігівська	31,73	36,74	24,18	24,35	29,25	22	20	22	15	21
м. Київ	57,62	51,24	31,37	30,99	42,81	1	1	1	1	1
м. Севастополь	37,41	40,76	24,69	25,65	32,13	3	5	16	7	5
Україна – IMD (2012 р.)	34,75	39,83	26,24	24,59	31,35	51	55	48	56	56

* Розраховано автором на основі даних Міжнародного інституту розвитку менеджменту [3], Державної служби статистики України та Міжнародного інституту менеджменту (Київ).

¹ 2012 р. було взято за звітний тому, що цього року на конкурентоспроможності регіонів України не позначилися події, пов'язані з Революцією Гідності (2013-2014 рр.) та анексією українських територій Росією (з 2014 р.).

За фактором «Інфраструктура» найвищі позиції в рейтингу конкурентоспроможності регіонів України прогнозовано займають: м. Київ (у середньому 57,6% від максимальних значень індикаторів фактора), що утримує першість за усіма субфакторами, крім субфактора здоров'я і навколишнього середовища (шосте місце) і базової інфраструктури (друге місце), та Харківська область (40,2%), що має високорозвинену технологічну та наукову інфраструктуру й освітній комплекс. Третю позицію займає Севастополь (37,4%) – здебільшого за рахунок субфактора здоров'я і навколишнього середовища. Найнижчі показники конкурентоспроможності за фактором інфраструктури мають Луганська (30,3% – через низькі індикатори освітньої і технологічної інфраструктури та здоров'я населення і стану довкілля), Івано-Франківська (31,0% – через низькі показники здоров'я населення, недостатній розвиток наукової і технологічної інфраструктури) та Вінницька (31,3% – здебільшого через низькі індикатори технологічної та наукової інфраструктури) області.

За фактором «Ефективність бізнесу» найвищі позиції в рейтингу конкурентоспроможності займають економічно розвинені регіони: м. Київ (у середньому 51,2% від максимальних значень індикаторів фактора), який тримає перші місця за усіма субфакторами, крім субфактора практики управління; Донецька область (43,3%), яка виділяється за продуктивністю бізнесу і практики управління (друге місце) та ринком праці (третє місце); Дніпропетровська область (42,3%), яка має високі значення індикаторів за субфактором ринку праці (друге місце), продуктивності бізнесу і регіональних фінансів (третє місце). Останні місця в рейтингу регіонів за фактором ефективності бізнесу займають Тернопільська (35,6%), Хмельницька (35,7%) та Херсонська (36,0%) області.

За фактором «Продуктивність економіки» найвищі позиції в рейтингу конкурентоспроможності регіонів України відповідно займають: м. Київ (у середньому 31,4% від максимальних значень індикаторів фактора), яке утримує першу позицію за усіма субфакторами, окрім субфактора цін, за яким він, зрозуміло, останній; Полтавська область (27,6%), яка має достатньо високі показники за субфактором міжнародної торгівлі та міжнародних інвестицій; Київська область (27,0%), яка має високі показники за субфактором стану економіки регіону. Останні місця в рейтингу регіонів за фактором продуктивності економіки регіонів займають: Закарпатська (23,1% – з невисокими показниками міжнародних інвестицій і зайнятості); Херсонська (25,3% – з невисокими показниками міжнародної торгівлі, стану економіки регіону і зайнятості) та Тернопільська (23,4% – з низькими показниками міжнародної торгівлі, міжнародних інвестицій і зайнятості) області.

За фактором «Ефективність управління» перші місця в рейтингу конкурентоспроможності регіонів України займають: м. Київ (у середньому 31,0% від максимальних значень індикаторів фактора), Дніпропетровська (27,1%) та Донецька (26,5%) області. Перший з регіонів має високі значення індикаторів за субфакторами державних фінансів і реалізації вимог податкової політики, другий – за субфакторами інституційних рамок і реалізації вимог ділового законодавства, третій – за субфакторами ділового законодавства та державних фінансів. Місця в кінці рейтингу займають Закарпатська (23,0%), Херсонська (23,2%) та Житомирська (23,2%) області. Перша з них має найнижчі значення індикаторів державних фінансів і податкової політики, друга, крім того, – ділового законодавства, а третя – інституційних рамок.

На основі пофакторних оцінок у роботі дано інтегральну оцінку рівня конкурентоспроможності регіонів України та визначено їх рейтинг (табл. 1).

Проведені розрахунки показали, що абсолютним лідером рейтингу є м. Київ (42,8% від максимальних значень індикаторів усіх факторів), яке утримує першість за усіма факторами конкурентоспроможності, навіть за фактором продуктивності економіки, попри те, що має найвищий рівень цін. Другу позицію займає Харківська область (32,5%), яка має досить потужну інфраструктуру, зокрема технологічну, наукову та освітню. На третьому місці – Дніпропетровська (32,4%) і четвертому – Донецька (32,3%) області, які мають порівняно високі показники конкурентоспроможності за індикаторами ефективності бізнесу та ефективності управління. Останні місця в рейтингу посідають Херсонська (28,6%), Закарпатська (28,9%) та Хмельницька (29,1%) області, які мають досить низькі значення індикаторів конкурентоспроможності за факторами продуктивності економіки та ефективності управління.

До речі, оцінки рівня конкурентоспроможності регіонів України за методологією WEF, проведені фахівцями Фонду «Ефективне управління», дали мало в чому відмінні результати. Перше місце так само належить м. Києву. За ним йдуть Харківська, Дніпропетровська та Донецька області; а замикає рейтинг регіонів – Херсонська область [4].

Часткові й інтегральні показники конкурентоспроможності регіонів України слугають аналітичною основою для обґрунтування стратегічних рішень з проблем нарощування конкурентного потенціалу регіонів, а нормативно-правовою й методологічною базою для цього слугують Концепція державної регіональної політики (2001 р.) та Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 р.

Для обґрунтування конкретних стратегій з підвищення конкурентоспроможності регіонів найчастіше використовуються багатофакторна матриця Мак-Кінсі [6, с. 144-151] та двофакторна матриця Бостонської консалтингової групи (БКГ).

Матриця БКГ (рис. 2) вказує на те, що для регіонів типу «Собаки» доцільною є трансформаційна стратегія, типу «Знаки запитання» – наступальна стратегія,

Рис. 2. Матриця БКГ для визначення стратегічних груп регіонів України за рівнем конкурентоспроможності

Складено автором на основі розрахункових даних (табл. 1) і даних Державної служби статистики України.

типу «Зірки» – стратегія стабільності, типу «Дійні корови» – стабільно-трансформаційна стратегія.

Так, Вінницька обл. належить до групи регіонів «Знаки запитання». Отже, для неї має бути обрана наступальна стратегія. Основний зміст цієї стратегії полягає в підвищенні конкурентоспроможності регіону на основі ефективного використання наявних ресурсів і піднесення рівня його економічного і соціального розвитку до середнього по Україні.

Для реалізації обраної стратегії має бути сформовано дієвий організаційно-економічний механізм, який зазвичай включає певні методи, інструменти та комплекс узгоджених заходів (цільові програми, проекти створення кластерів, програми розвитку державно-приватного партнерства тощо) [2, с. 101-103].

Узагальнення зарубіжного й вітчизняного досвіду з підвищення конкурентоспроможності регіонів підтвердило доцільність та актуальність формування для цих цілей кластерного механізму, який, зокрема, передбачає створення різноманітних структур кластерного типу – галузевих, міжгалузевих, багатогалузевих, у т. ч. і на регіональній основі. Схема-модель одного з таких кластерів – регіонального індустріального – була запропонована в праці [7]. У ній визначені учасники (дійсні та асоційовані члени) кластера, його правовий статус, мета та предмет діяльності, організаційно-методичні заходи щодо створення.

Таким чином, проведена оцінка рівня конкурентоспроможності регіонів України у міжнародному вимірі (за методологією IMD-Lausanne) показала, що практично за усіма факторами і субфакторами, які його визначають, у більшості регіонів він є загалом невисоким, а отже потребує підвищення. Меншою мірою це стосується м. Києва, Харківської, Дніпропетровської, Донецької (до проведення антитерористичної операції) та ще декількох областей. Задля цього в законодавчому полі України створюються важливі передумови, пов'язані з децентралізацією влади й підвищенням ролі органів місцевого самоврядування у соціально-економічному розвитку територій, у т. ч. і на основі формування регіональних кластерів.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування стратегічних карт і деталізованих планів підвищення конкурентоспроможності регіонів України із врахуванням досвіду країн (Фінляндії, Ірландії та ін.), що обрали інноваційно-кластерну модель регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Захарченко С. В. Научно-методические основы оценки конкурентоспособности регионов Украины в национальном и международном измерении при формировании инновационной модели развития / С. В. Захарченко // Украина и ее регионы на пути к инновационному обществу : монография в 4 т. / под общ. ред. В. И. Дубницкого, И. П. Булева. – Донецк : Юго-Восток, 2011. – Т. 2. – С. 103-139.
2. Павліха Н. В. Управління конкурентоспроможністю національної економіки: регіональний вимір : монографія / Н. В. Павліха, І. В. Кицюк ; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 184 с.
3. The IMD World Competitiveness Center (2012). The IMD World Competitiveness Yearbook. Retrieved from <http://www.imd.org/research/publications/wcy/index.cfm>
4. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2012: Назустріч економічному зростанню та процвітанню [Електронний ресурс] / Т. Бойко, І. Гончаренко, Н. Дмитрюк [та ін.] ; Фонд «Ефективне управління». – К. : Копірайт, 2012. – 208 с. – Режим доступу: http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2012_body_ua_20.11.2012.pdf
5. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – М. : Вільямс, 2005. – 266 с.
6. Жилияєва Н. М. Ефективне забезпечення конкурентоспроможності регіонів та її експортної складової : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / Н. М. Жилияєва ; Черкаський державний технологічний університет. – Луцьк, 2011. – 236 с.
7. Захарченко В. І. Кластерний підхід до аналізу і підвищення конкурентоспроможності економіки України та її регіонів / В. І. Захарченко, С. В. Захарченко // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки / Хмельницький національний університет. – 2009. – № 5. – Т. 1. – С. 53-57.

References

1. Zakharchenko, S. V. (2011). Nauchno-metodicheskiye osnovy otsenki konkurentosposobnosti regionov Ukrainy v natsional'nom i mezhdunarodnom izmerenii pri formirovani innovatsionnoy modeli razvitiya [Scientifically-methodical bases of an estimation of competitiveness of Ukrainian regions in the national and international dimension in the formation of an innovative model of development]. In V. I. Dubnitskiy, & I. P. Bulev (Eds.). *Ukraina i yeye regiony na puti k innovatsionnomu obshchestvu [Ukraine and its regions on the way to an innovative society]* (Vols. 1-4): Vol. 2 (pp. 96-121). Donetsk: South-East. [in Ukrainian].
2. Pavliha, N. V., & Kytsyuk, I. V. (2014). *Upravlinnya konkurentospromozhnistyu natsional'noyi ekonomiky: rehional'nyy vymir [Managing of the national economy competitiveness: the regional dimension]*. Lutsk: Lesya Ukrainka Eastern European National University. [in Ukrainian].
3. The IMD World Competitiveness Center (2012). The IMD World Competitiveness Yearbook. Retrieved from <http://www.imd.org/research/publications/wcy/index.cfm>
4. Boyko, T., Honcharenko, I., Dmytryuk, N., & et al. (2012). *Zvit pro konkurentospromozhnist' rehioniv Ukrainy 2012: Nazustrich ekonomichnomu zrostannyu ta protsvitannyu [Report on competitiveness of regions of Ukraine 2012: Towards the economic growth and prosperity]*. Kyiv: Fund "Effective management". Retrieved from http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2012_body_ua_20.11.2012.pdf [in Ukrainian].
5. Porter, M. (2005). *Konkurentsiya [Competition]*. Moscow: Williams. [in Russian].
6. Zhylyayeva, N. M. (2011). *Efektivne zabezpechennya konkurentospromozhnosti rehioniv ta yiyi eksportnoyi skladovoyi [Effective ensuring of regional competitiveness and its export component]* (Ph.D. in Econ. dissertation, Cherkasy State Technological University, Cherkasy, Ukraine). [in Ukrainian].
7. Zakharchenko, V. I., & Zakharchenko S.V. (2009). *Klasternyy pidkhid do analizu i pidvyshchennya konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy ta yiyi rehioniv [Cluster approach to analyzing and improving the competitiveness of Ukraine's economy and its regions]*. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytsky National University: Economics*. Khmelnytsky: Khmelnytsky National University, 5, Vol. 1, pp. 53-57. [in Ukrainian].

Zakharchenko S. V. Competitiveness of the regions of Ukraine and the strategic aspects of its rise (in the context of an IMD-Lausanne experts approach).

The essence of competitiveness of the market entities is found. The content of the region's competitiveness in the national and international aspects is outlined. The method of its evaluation and analysis based on the methodology of the international experts of the Institute of Management Development (IMD-Lausanne) is presented. The technique consists of six stages of research and is based on the ratio of the values of the indicators of competitiveness of Ukrainian regions and the leading countries in each of them. On its basis, in the article the factor and integrated assessment of the competitiveness of Ukrainian regions in the international dimension is made. The evaluation of regional competitiveness factors such as infrastructure, business performance, the performance of the economy and effectiveness of management is conducted. Results of factor estimates indicate that sufficiently high indicators of competitiveness are marked by factors of business performance, slightly lower - by a factor of infrastructure and low - by performance factors for the economy and good governance. The results of the integrated assessment revealed that the absolute leader in the ranking of regions of Ukraine is Kyiv, although a fairly high level of competitiveness is peculiar also to the eastern regions. For the leading regions, especially Kiev, and regions of outsiders key factors and subfactors determining their competitiveness are identified. With the use of the Boston Consulting Group matrix the basic strategy to increase the competitiveness of regions, namely transformational, offensive, stability and stably-transformational is explained. Organizational and economic mechanism of competitiveness improving in Ukraine's regions is proposed. The creation of cluster structures of different types, in particular the regional industrial cluster, is considered as the main mechanism for increasing the competitiveness of the regions.

Keywords: competitiveness of the region, the factors of regional competitiveness (infrastructure, business performance, economic productivity, management efficiency), strategy and organizational-economic mechanism of increasing of competitiveness of the region.

Захарченко Сергій Володимирович – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту Вінницької філії Київського інституту бізнесу та технологій (e-mail zakharchenkovn@i.ua).

Zakharchenko Serhiy Volodymyrovych – Ph.D. (Econ.), Associate Professor of the Department of management of the Vinnytsya branch of the Kyiv Institute of Business and Technologies.

Надійшло 31.08.2015 р.